

Hvad afgør om en bygning består?

– Refleksioner i forbindelse med udvidelsen af bygningsfredningen på Nyholm

AF MIKKEL KJÆRGÅRD CHRISTIANSEN

32 **M**an kan forestille sig, at hvis vi har et følelses- eller stemningsmæssigt forhold til et hus, så passer vi bedre på det, og så holder det længere. Vi skal derfor give bygninger en æstetisk kvalitet, der vækker noget i os, og som giver os lyst til at passe på dem”, professor Nicolai Bo Andersen.¹⁾

Midt i en klimakrise bør alt, som bygges fra nu af, opføres på en måde, så det på en meningsfuld måde bevares i fremtiden. For at blive klogere på den ambition har vi kigget på bygningerne på Nyholm med spørgsmålet: *Hvad afgør om en bygning består?*

Når jeg i det kommende skriver 'vi', er det fordi pointerne, som jeg kommer ind på i denne artikel er opstået som debat og diskussioner på tegnestuen Lundgaard & Tranberg Arkitekter. I det følgende vil Nicolai Bo Andersens udsagn blive holdt op mod de erfaringer, som vi har gjort os på Nyholm. Det er ambitionen at opnå en forståelse for, hvorfor bygningerne på Nyholm har bestået i op til 300 år. Vi gør det for at forstå, hvornår vi får et følelses- eller stemningsmæssigt forhold til et hus. Det gør vi naturligvis med fremtiden for øje og med et ønske om at kunne skabe en tilsvarende følelsesmæssig forankring i fremtidige bygninger. Tanken er at afdække, hvilke andre faktorer der spiller ind i bygningers levetid. Det kan være ejerforhold og byggetekniske løsninger, men også andre forhold omkring det byggede miljø. Udsagnet "... æstetisk kvalitet, der vækker noget i os" vil vi ligeledes forsøge at folde ud og diskutere.

TO BEGREBER; RESONANS OG ÆSTETIK

I denne artikel gør vi brug af særligt to begreber, som kræver en afklaring, inden vi går videre. Det drejer sig om ordene resonans og æstetik. Resonans skal forstås som det anvendes af den tyske sociolog Hartmut Rosa, og æstetik skal i denne sammenhæng forstås som læren om sansning og den sanselige tilgang til verden.

Begrebet **resonans** er ifølge Hartmut Rosa, når noget taler til os og rører os eksistentielt. Eksempler kan være en koncert, en tur i skoven, hvor lyset og duftene gjorde indtryk. Det kan være gennem troen på Gud eller den følelse, der opstår, når man står ved Akropolis og mærker, at her har der været mennesker i tusindvis af år.

Resonans kan findes på mange planer. Rosa deler det op i fire områder:

- **Eksistentiel resonans:** Når Gud, naturen eller historien taler til dig
- **Social resonans:** Når man er i sync med familien, vennerne, kollegaerne eller andre levende mennesker
- **Personlig resonans:** Når du svinger med din egen krop. Når du har det godt fysisk og psykisk, og når du har det godt med din egen biografi (hvis der er overensstemmelse med det du gør, og den føler du skal være)
- **Materiel resonans:** Relation til fysiske objekter. Resonans kan også opstå mellem et individ og døde ting. En vase du har arvet, kan betyde meget for dig. Din vielsesring. Dit skrivebord eller en potteplante kan give dig samme følelse som naturen, vennen eller Gud.²⁾

Resonans handler om kroppen, noget som socialvidenskaben, ifølge Rosa, har negligeret. Vi har glemt, at mennesker faktisk er fysiske. At vi har vejrtrækning, fødder, hud, øjne og kønsorganer. Hvis man vil lave en sociologi om, hvordan individet oplever verden, så bliver man også nødt til at se på, hvordan kroppen fungerer. Resonans er også en kropslig følelse. Det er hjertebanken og den rolige vejrtrækning. Modsat når vi er fremmedgjorte. Her opleves svimmelhed, fugtige håndflader, summen for ørene. Denne kropslighed er beslægtet med de følelser, stærk arkitektur fremkalder. Det er derfor relevant at forstå både vores eksisterende bygningskultur- og arv herigennem, men også at bruge denne indsigt til at formgive og skabe ny arkitektur. Især i en tid hvor de taktile indtryk bliver sjældnere: Verden opleves i stigende grad via en glat hård overflade med internetadgang.

Hovedvagten Planbygningen og Mastekranen.

Begrebet **æstetik** har flere betydninger. De fleste af vores ord er ikke entydige. Faktisk er de vigtigste begreber, vi har, flertydige. Det gælder natur, kultur, menneske, eksistens, samfund, kunst, historie osv. – alle sammen flertydige og alligevel uundværlige begreber. Det samme gælder æstetik.

'Æstetik' har ifølge Torben Sangild mindst følgende betydninger:

- A. Læren om sansning og den sanselige tilgang til verden
- B. Læren om det skønne (og det sublime og det hæslige)
- C. Læren om kunsten og dens virkemidler (alle tænkelige kunstarter)
- D. Det aspekt af kunsten, som angår det sanselige og det formmæssige
- E. Formdannelse, sanseligt udtryk

'Æstetisk' som adjektiv kan ud over afledninger af de ovennævnte betydninger også være:

- F. En ubekymret, sanselig måde at leve på (Kierkegaard)
- G. Et kunstnerisk/kulturelt udtryk med særlig vægt på det sanselige
- H. Skønt, smukt

Disse betydninger er opstået på forskellige tidspunkter og i forskellige sammenhænge. De har dog en fælles kerne: Det sanselige (græsk: /Aisthētikos).³⁾

Nyholms vestre kaj med Mastekranen længst fremme.

Skrøbeligheden ved æstetikbegrebets flertydighed er, at det ofte beskyldes for at knytte sig til en tid, til en diskurs eller en bestemt kontekst. Resonans knytter sig i højere grad til det fænomenologiske og subjektets væren i verden. Pointen er i denne sammenhæng, at de som begreber måske er 'årsag' og 'virkning', men også at 'virkningen' (resonansen) kan opnås på andre måder.

Når begreberne er vigtige i denne sammenhæng, er det fordi vores stræben efter det, Nicolai Bo Andersen omtaler som æstetisk kvalitet, måske ikke er det eneste afgørende i vores ambition om at opføre en bevaringsværdig bygningskultur. Nicolai Bo Andersens udtalelse skal formentlig forstås som Torben Sangilds definition A af æstetikken. Det som knytter sig til vores sansning af verden.

Og her vil vi komme med en påstand. Det er resonansen, som er målet – ikke æstetikken. Det æstetiske er blot én vej til resonans og dermed til det bevaringsværdige. Det blik åbner for Rosas fire veje mod resonans, hvor det æstetiske måske primært knytter sig til det, Rosa kalder **materiel resonans**, så er det vores erfaring med registreringen af bygninger på Nyholm, at det primært er den **eksistentielle resonans**, som er til stede. Med eksistential menes i denne sammenhæng 'når historien taler til dig', som Sonne skriver om Rosa i Information.

Her er der en direkte sammenhæng mellem Bygningsfredningsloven §1 og Rosas eksistentielle resonans:

"Loven har til formål at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling."⁴⁾

Eller som Merete Lind Mikkelsen siger:

"Fredning er Danmarks historie fortalt gennem bygninger."⁵⁾

Den såkaldte historiske værdi kan altså være midlet til resonans. Det er en faktor, som bliver stærkere og stærkere med tiden, fordi tiden som bekendt går og resonansen bliver større. Det kan i sig selv, uagtet bygningens æstetiske kvaliteter, være årsag til bevaring. Men her kommer noget andet interessant ind; motivation for bevaring. Det leder os til et andet afgørende aspekt med bygningers levetid: ejerforholdene.

36 EJERFORHOLD OG ØKONOMI. MOTIVATION FOR BEVARING

Nyholm er og har altid været ejet af Forsvaret. Øen blev etableret af Kongen i slutningen af 1600-tallet og har huset Søværnet i de forskellige former det har haft igennem de næsten 350 års historie. Nyholm har været præget af skibsbyggeri og søfart hele vejen. Det nye er, at Nyholm, eller en del af Nyholm, skal sælges. Det har givet anledning til den rapport vi, hos Lundgaard & Tranberg Arkitekter, har lavet sammen med Varmings Tegnesteue.⁶⁾

Forsvaret er forankret i historien, som betyder meget både for det enkelte menneske i Forsvaret samt for institutionen selv. Af samme grund har det givet mening at passe på bygningerne, som i sig selv repræsenterer historien. Der er stor eksistentiel resonans. Samtidig har Forsvaret hele tiden ejet det hele og også set sig selv som den fremtidige ejer. Det har derfor givet mening at opføre bygningerne i høj kvalitet – netop pga. ejerskabet. Det har ligeledes givet mening at anvende byggetekniske løsninger og materialer, som har været vedligeholdelsesvenlige. Det vil sige løsninger, som kan vedligeholdes for derigennem at opnå de meget lange levetider. Vi føler os overbevist om, at ejerskabet og den historiske forankring i bygningsmassen på Nyholm er mindst lige så vigtige årsager til den lange levetid som de æstetiske kvaliteter. Også her er der et ikke uvæsentlig overlap mellem det vedligeholdelsesvenlige og det æstetiske. I det følgende afsnit vil vi se nærmere på forholdet mellem levetiden, det byggetekniske og materialevalget. Patinering er ofte en positiv konsekvens af det gode vedligehold og de sunde løsninger. I patineringen mødes den eksistentielle og den materielle resonans ved at det både er det sanselige og det historiske som 'taler til os'.

DET BYGGETEKNISKE

I den sammenhæng er det naturligvis relevant at kigge på, hvordan de enkelte bygninger er opført og hvad det betyder for bevaringen af dem. I Caspar Jørgensens grafiske afbildning af Nyholms bygningers levetid er bygningerne inddelt i tre kategorier: træ, bindingsværk og mur/beton. Der tegner sig et tydeligt billede

af, at forholdet mellem tektonik og levetid er et helt væsentligt parameter. Det vil vi prøve at folde ud her.

Der er næsten ingen træbygninger tilbage på Nyholm i dag. I dag finder man kun det røde tømmerskur og torpedobådsskuret, som er opført på Nyholm. De er vedligeholdt med maling og udlusninger gennem tiden og på den måde har de kunne bevares. Ingen af de to bygninger er blevet isoleret, og de formål de har kunne tjene, har derfor alle været 'kolde' – i praksis har det været opbevaring og værkstedsfaciliteter. Gennem tiden har der været langt flere træbygninger, men det er tydeligt, at det er dem, man først har revet ned. Det skyldes naturligvis, at det er langt mindre ressourcekrævende at nedtage en træbygning. De kan i mange tilfælde skilles ad, og tømmeret kan bruges til andre formål. Det er helt almindeligt, at tømmeret fra træbygninger har været anvendt som spærtræ i murede bygninger. Desuden har de oprindelige træbygninger haft et smalt felt af muligheder for andre anvendelser.

Bindingsværksbygningerne bærer på en anden interessant fortælling. De er storset alle opført indenfor en tidsperiode på 20 år i første halvdel af 1700-tallet. Efter Københavns brand blev det et krav i mange byer at facader mod gaden blev grundmuret, fordi bindingsværkskonstruktioner har det store problem, at de brænder så let. Det står i kontrast til, at alle de store gamle bindingsværksbygninger på Nyholm i dag er bevaret. De har vist sig at være utrolig robuste. Det skyldes måske hybridkonstruktionens store fordele. De kan ombygges og vedligeholdes. Tav kan udbyttes med vinduer. Man har efterisoleret, udbyttet dårligt træ og repareret murværket, hvor det har været nødvendigt. De nævnte eksempler er ikke nødvendigvis udtryk for æstetiske overvejelser, men mulighederne og robustheden har gjort bygningerne relevante igennem 300 år.

Endelig er der den kategori Caspar Jørgensen kalder mur/beton. De burde nok have været opdelt i murværk og betonkonstruktioner – da der er helt klare tektoniske forskelle på at stable og støbe. Men i denne sammenhæng og for at udnytte grafens potentiale vil vi kigge på disse monolitiske tektonikker. Den nuance man går glip af er at ældre murværk, muret med kalkmørtel faktisk kan skilles ad. Stenene kan genanvendes og

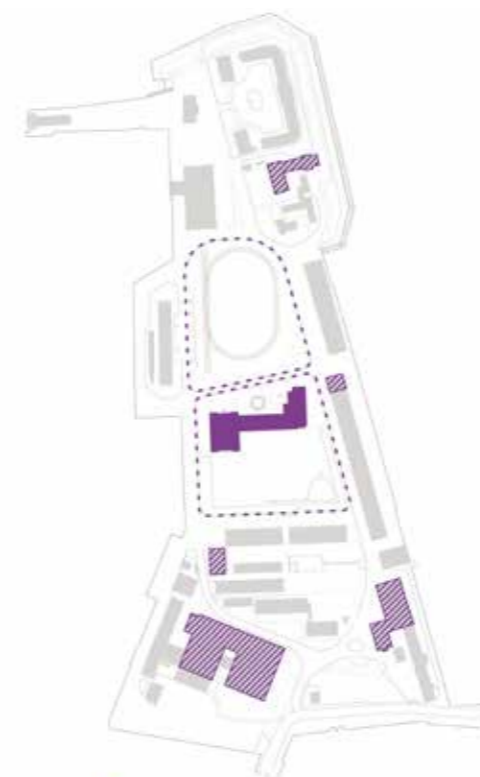
transformeres langt lettere end efter man introducerede cementen. På mange måder er et muret hus med cement i mørtlen mere beslægtet med et betonhus end med et muret hus med kalkmørtel. Men for enkeltheden kigger vi her på kategorien samlet set. Det er ret tydeligt, at når først et muret hus er opført så får det lov at bestå. Det er en stor kvalitet at det kun er vinduer, døre og tag, som skal vedligeholdes. De bygningsdele kan desuden meget let udskiftes i et muret hus, hvis de skulle gå til.

Som bygherre og arkitekt træffer man altså en helt afgørende beslutning på eftertidens vegne, når tektonikken vælges. Kort, og groft forenklet, kan man sige, træbygninger har kunnet skilles ad uden spor, bindingsværksbygninger har kunne vedligeholdes, ombygges og er bevaret gennem 300 år og endelig står de murede huse storset uberørt – også i deres facadeudtryk, fordi det er så meget mere besværligt at sætte et nyt vindue i et muret hus end i et bindingsværkshus. Tre tektonikker med hver deres evne.

BYGNINGSTYPOLOGIER OG ANVENDELSE. STYRKEN I DET KARAKTERFULDE

Som det fremgår af den historiske gennemgang i vores rapport, har Nyholm været igennem en udvikling, hvor skiftende funktioner har domineret. Det hele startede med ønsket om Flådens Leje og en beskyttelse af både København og flåden. Herefter fulgte først træskibsbyggeriet, så jernskibsbyggeriet, så kom tiden domineret af torpedoer, søminer og ubåde for endelig at skifte til tiden, hvor Nyholm var domineret af kontorer, administration og uddannelse. Mange af funktionerne er foregået i de selv samme huse. Selv en dykkertank og en stor navigationssimulator er der blev plads til i de eksisterende bygninger. I Infirmieriet er der en institution for unge, og i Sømineværkstedet øver Søværnets Tamburkorps. Registreringen af anvendelsen før og nu er omsat til de 12 gengivne kort.⁷⁾

Det røde tømmerskur og garagebygningen.

■ Opført til uddannelse
▨ Anvendt til uddannelse

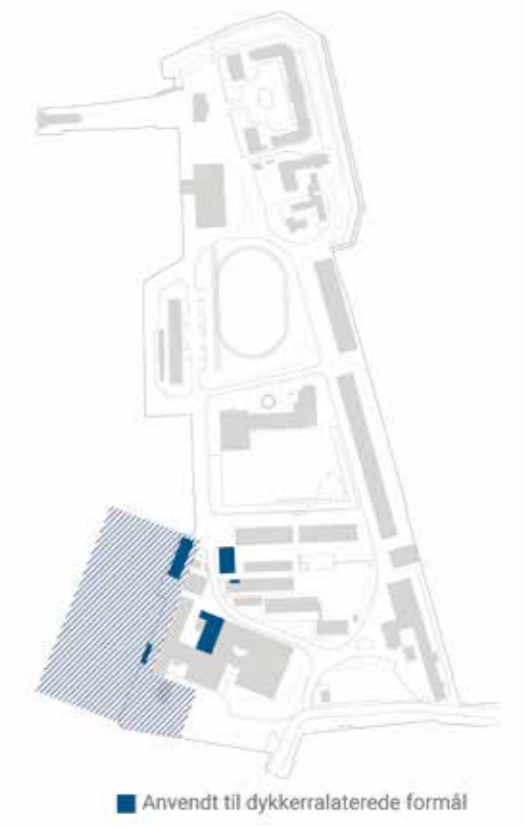
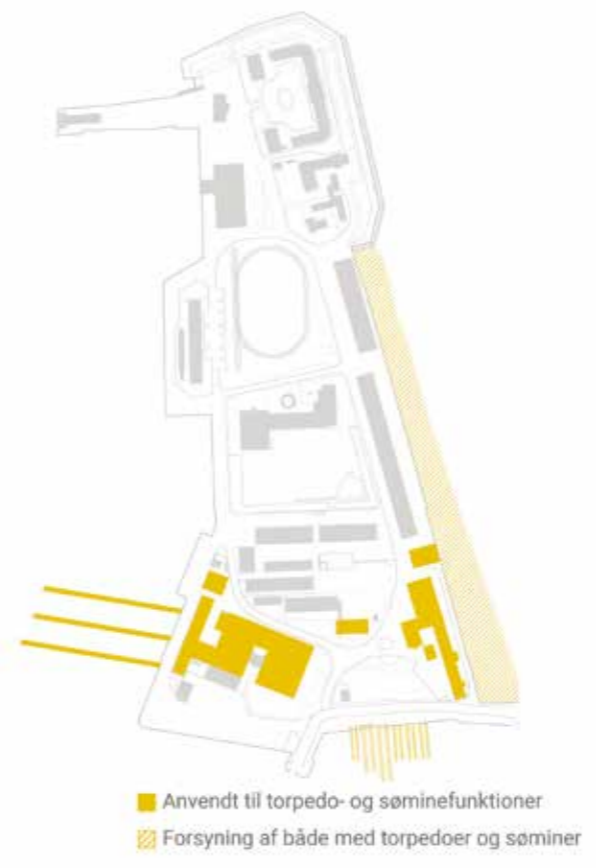
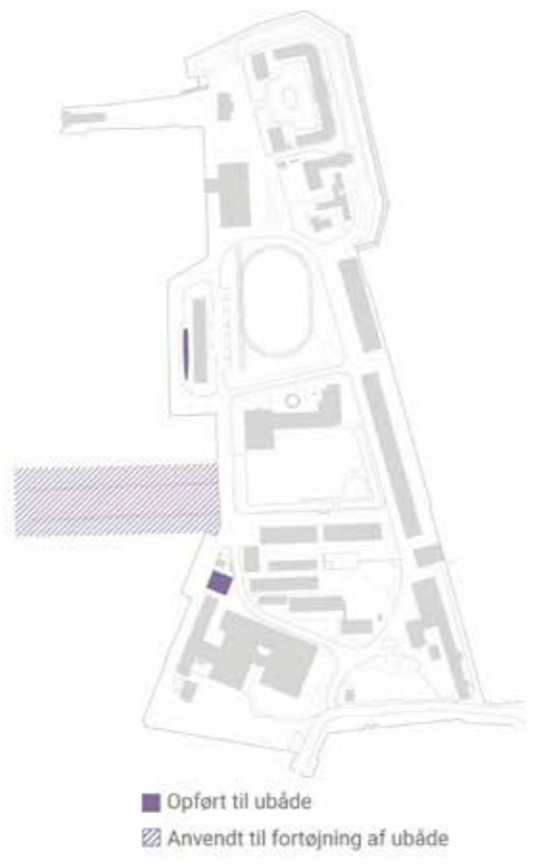
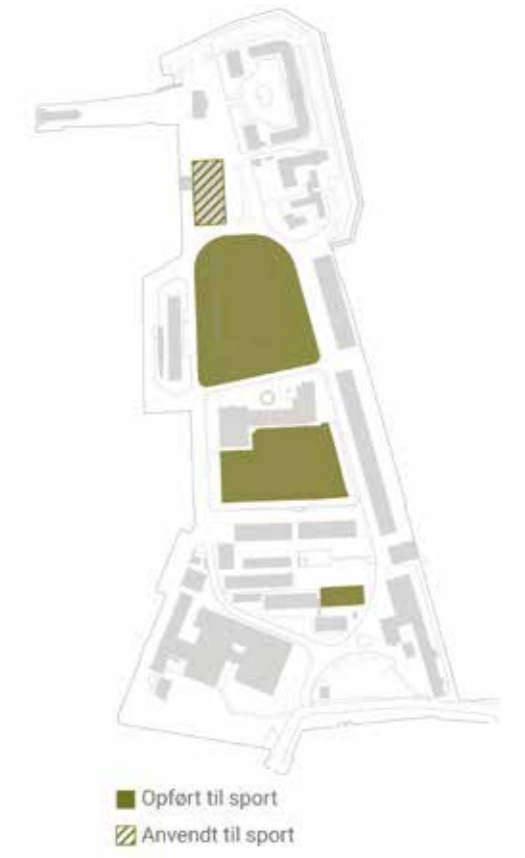
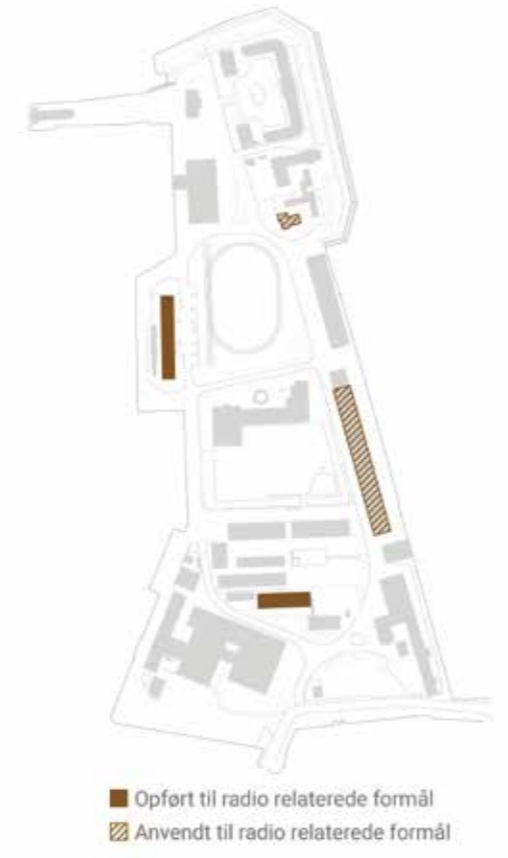
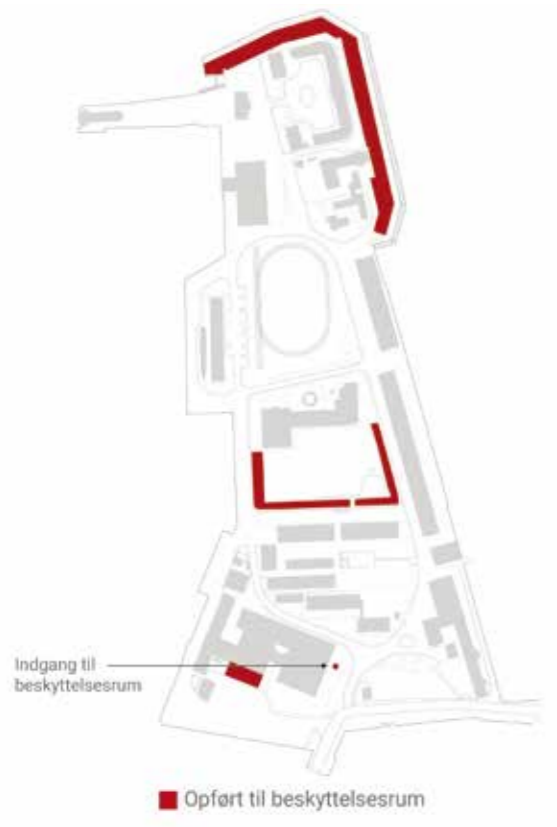
■ Opført til opbevaring
▨ Anvendt til opbevaring

■ Opført til kontor
▨ Anvendt til kontor

■ Opført til bolig
▨ Anvendt til bolig

**Kedelhuset Infirmeriet
Marinekasernen Arresten
og Under Kronen.**

Sammenbygning af Sømineværkstedet og Torpedokammeret.

På Nyholm har man bygget om og genanvendt bygningerne gang på gang. Det viser kortene med al tydelighed. Mange af bygningerne har givetvis været anvendt til endnu flere formål, end vi har kunne researche os frem til i denne analyse. Det, som er kendetegnende ved måden, man har gjort det på, er, at bygningerne har kunnet modstå disse forandringer. Netop derfor har de overlevet. De er forblevet relevante. Det hænger sammen med den måde, de er tegnet, tænkt og udført på. De rummer alle kvaliteter rumligt, æstetisk og håndværksmæssigt, som gør, at det har givet mening at bevare dem, vedligeholde dem og lave små justeringer, hvor det har været nødvendigt. Den skiftende brug har sat små spor, som i sig selv er vidnesbyrd om tiden, der er gået. Denne sameksistens af tiden og de historiske lag, er gennemgående overalt på Nyholm. Sameksistensen har kunnet lade sig gøre, fordi mødet mellem den eksisterende bygningsmasse og de nye funktionskrav aldrig er blevet et problem.

Det er sand arkitektonisk robusthed, men også bæredygtighed. Bygningerne er bygget med ét formål for øje, men på trods af det specifikke formål lykkedes det at bygge noget, som er generelt anvendeligt og robust. Det er udtryk for en arkitektonisk kvalitet, der kan stå som læreeksempler for fremtidig by- og arkitekturudvikling. Ved at gøre det ordentligt, opstod en værdi, som har været relevant i 300 år.

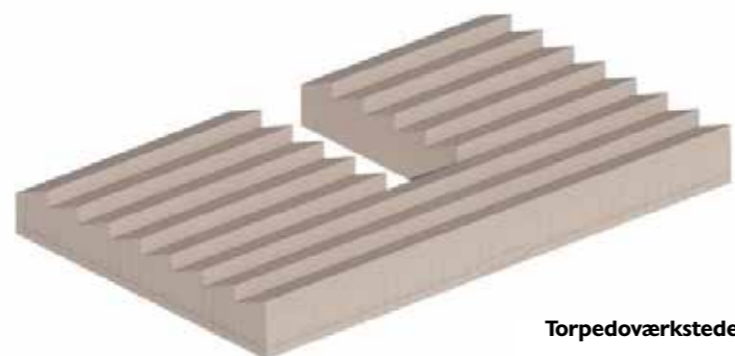
Som det fremgår af kortene, er funktionerne og anvendelsen ikke kun knyttet til de enkelte bygninger. Det skal i langt højere grad forstås som klynger af bygninger eller måske endda egentlige byggede miljøer, som er koblet til anvendelsen og dermed til specifikke tider. Det gælder både det trefløjede anlæg til træskibsbyggeri, klyngerne af bygninger mod syd til Torpedo- og Søminevæsenet og endelig Søværnets Officersskole med den tilhørende sportsbane. På samme måde danner Marinekasernen med Kedelhus, Arresthus og tilhørende bifunktioner et miljø i sig selv. Flere steder overlapper disse fortællinger. Det gør de netop fordi, bygningerne har været anvendt til flere forskellige funktioner igennem tiden. Denne sameksistens er det, der giver Nyholm resonans.

Når bygningerne faktisk har kunnet omdannes og bruges til mange forskellige formål, skyldes det, at man har haft den tid-

Velfærdsbygningen

Torpedoværkstedet

Planbygningen

Mastekranen

Hovedvagten

44

Garagen

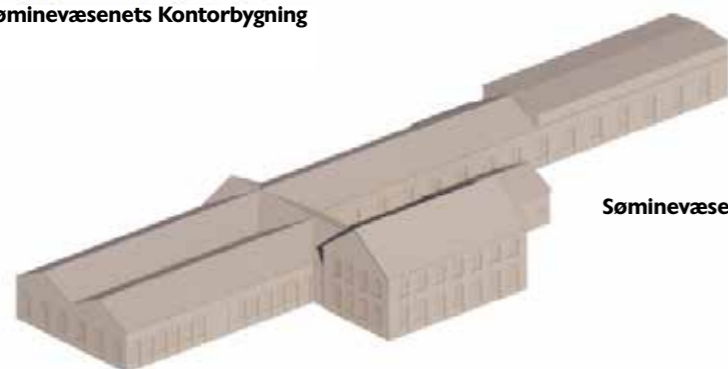
Ubådsbygningen

Torpedobådsskuret

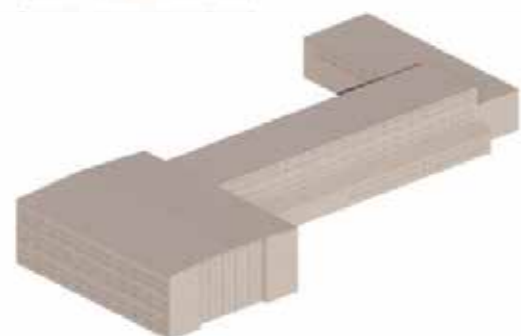
Søminevæsenets Kontorbygning

Søminevæsenets værksted

Vaskehuset

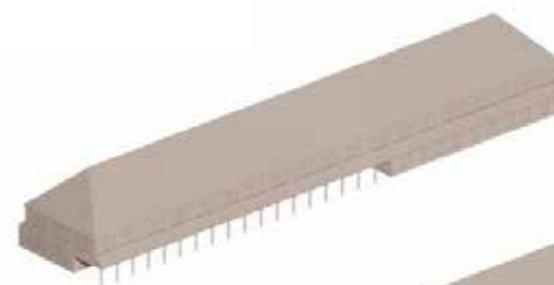

Søværnets Officersskole

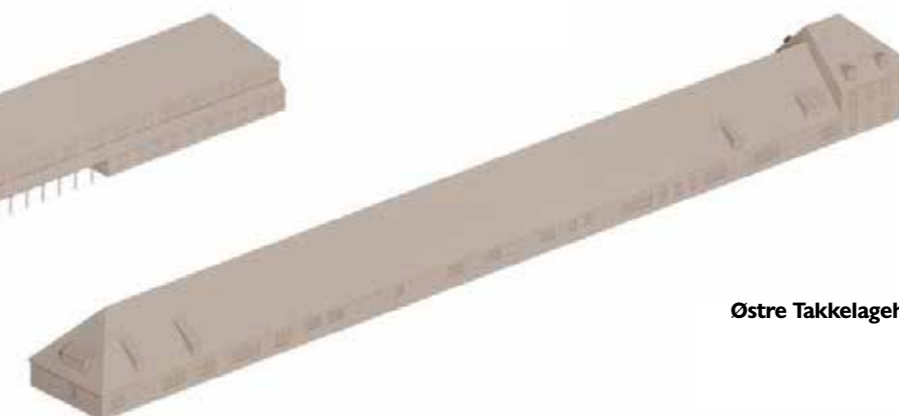

Torpedobådskamrene og Torpedomagasinnet

45

Spanteloftsbygningen

Østre Takkelagehus

Marinekasernen

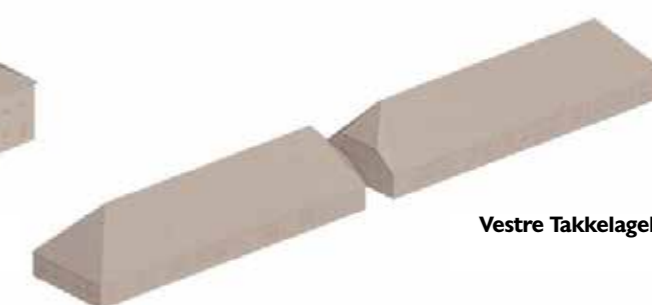
Kedelhuset og Infirmeriet

Administrationsbygningen

Arresten

Vestre Takkelagehus

Dykkerbygningen

Tømmerskuret

ligere omtalte følelses- eller stemningsmæssige forhold til dem. Der har været resonans. Men det skyldes i lige så høj grad det gennemgående ejerskab og vedligeholdelsen. Derudover er det interessant at kigge på hvilke typologier, der findes på Nyholm.

Lidt afhængig af hvordan man tæller dem, og hvilke man tager med, er der ca. 40 bygninger på Nyholm. I højden spænder det fra cykelskurene til Mastekranen. Men det er kun Marinekasernen, Søværnets Officersskole og Mastekranen, som har 3 etager. Alle andre bygninger er lavere. Den planmæssige udstrækning og forskellene herimellem er betydeligt større. Takkelagehusene er landets længste bindingsværkshuse. De står i kontrast til de kompakte bygninger som f.eks. Ubådsbygningen.

Bygningernes beskedne højde skaber et samspil, som hele tiden skalerer op og ned fra en til tre etager. Det giver en samlende karakter og nogle stærke rumdannelser mellem husene. Der er aldrig store spring. Det er små forskydninger i højden, men store forskydninger i planudstrækning. Det giver en nærmest landskabelig sammenhæng på trods af de store forskelle, der er mellem de enkelte bygninger. Nogle bygninger står som tydelige silhuetter og understreger deres betydning. Det drejer sig om Mastekranen, Hovedvagten og Kasernen.

Hver bygning har sit eget særpræg. Som personligheder eller figurer står de hver især og fortæller deres egen historie om den tid, hvor de blev opført. Men de fortæller lige så meget om den tid, der er gået siden. Denne figurlighed og de stærke særpræg udtrykkes blandt andet i tagformer. For selvom de har næsten samme højde, varierer tagene og giver hver enkelt bygning karakter. Mest markant står de lange valmede tage på takkelage-

**Rummet mellem Torpedoværkstedet
Torpedokamrene og Ubådsbygningen.**

husene, der med deres tone og udstrækning definerer skalaen og rummene på den midterste del af Nyholm.

Her begynder der at opstå nogle interessante erfaringer. De forskellige karakterfulde bygningskroppe har måske i kraft af deres uplanlagte skulpturalitet noget over sig, som i sig selv skaber resonans. De er ikke generiske, men alligevel er de generelt anvendelige. Det vil sige, at der med Nyholms bygninger er opstået en robusthed i det karakterfulde. Måske i kraft af motivationen for at bevare.

KONKLUDERENDE TANKER

Efter disse refleksioner om sammenhængen mellem bygningers levetid, resonans og æstetik står det klart, at der er en række ting, som afgør om en bygning består. Æstetikken er afgørende, men økonomi, ejerforhold, tektonik, robusthed i forhold anvendelse og bygningskroppenes skulpturalitet er ligeledes afgørende. Vores påstand er, at jo dybere et forhold vi får til en bygning, jo mere sandsynligt er det, er at den består. Nicolai Bo Andersen har altså ret. Vores nysgerrighed er fortsat; Hvordan? Samtidig peger erfaringen vedrørende økonomi, tid og ejerforhold fra Nyholm på at ejerformer, f.eks. som det almene eller det offentlige, måske burde styrkes politisk for at etablere en mere blivende bygningskultur. Måske politiske og planmæssige greb kan tages langt inden arkitekten og håndværkeren kommer på banen.

Ifølge Hartmut Rosa er mennesket skabt til at være i resonans med verden og samtidig – på grund af bevidsthed og sprog – at være i stand til at distancere sig fra verden og delvist beherske den. Vi har derfor et dobbelt begær som på samme tid er rettet mod at kontrollere verden og være i resonans med verden. For Rosa selv handler hans sociologi netop om menneskers forhold til verden. Han skelner mellem resonante og stumme verdensforhold, og hele hans sociologiske analyse drejer sig om at finde årsagerne til og følgerne af disse forskellige verdensforhold. Vores mål må være at bevare de resonante bygninger vi allerede har og sørge for fortsat at skabe ny resonans gennem det vi skaber. Kun herigennem kan vi skabe et sanseligt modstykke til det accelererende samfund.

Litteratur

Bygningsfredningsloven, *Bekendtgørelse af Lov om bygningsfredning (bygningsfredningsloven)*.
 Ida Falbe Hansen, Professor i bygningskultur, Vi skal væk fra brug og smidvæk kulturen, *Klimanyt* 23. juni 2020.
 Lundgaard & Tranberg Arkitekter og Varmings Tegnestue, *NYHOLM Registrering, analyse og værdisætning*, København: Slots- og Kulturstyrelsen, 2021.
 Hartmut Rosa, *Resonans – En sociologi om forholdet til verden*, Eksistensen 2021, oversættelse Peter Tudvad.
 Torben Sangild, Svar på spørgsmålet: Hvad er æstetik? *Kunsten.nu* 25. juni 2012.
 Mathias Sonne, Kan du stadig høre verden? *Information* 8. august 2016.

Noter

- 1) Ida Falbe Hansen *Professor i bygningskultur: Vi skal væk fra brug og smidvæk kulturen*. Pointen er udover gengivelsen i kilden ofte blevet fremhævet i Andersens forelæsninger, artikler og undervisning.
- 2) Mathias Sonne artikel *Kan du stadig høre verden?* og Hartmut Rosa *Resonans – En sociologi om forholdet til verden*. Her er udfoldningen og punkttopstillingen lånt fra Sonne.
- 3) Torben Sangild, *Svar på spørgsmålet: Hvad er æstetik?*
- 4) Bygningsfredningsloven, *Bekendtgørelse af Lov om bygningsfredning (bygningsfredningsloven)* Kapitel 1 §, stk. 1.
- 5) Merete Lind Mikkelsen, enhedschef Slots- og Kulturstyrelsen, på borgermøde vedrørende Nyholm afholdt d. 6. oktober 2021.
- 6) Lundgaard & Tranberg Arkitekter blev sammen med Varmings Tegnestue i 2020-2021 bestilt af SLKS til at lave en omfattende registrering, analyse og værdisætning samt anbefalinger i forbindelse med fredningsudvidelsen på Nyholm. Arbejdet er samlet i 2 rapporter på i alt ca. 450 sider som findes offentlig tilgængeligt på Slots- og Kulturstyrelsens website. Der har i samme anledning været afholdt borgermøder for at oplyse naboer og interessenter om Nyholms fremtid og konsekvenserne af og argumenterne for en fredningsudvidelse.
- 7) Afsnittene i denne artikel om bygningstypologier og anvendelse er baseret på rapporten *NYHOLM Registrering, analyse og værdisætning*, som denne artikels forfatter har været med til at udfærdige.

Kran ved gennemskæringen af Vestre Takkelagehus.

Summary

**What determines the destiny of a building?
 Reflections based on the analysis of Nyholm.**

This article is a reflection based on our experience with Nyholm. It is our ambition to gain an understanding about why the buildings on Nyholm have been able to exist for up to 300 years. We do this to understand when we as humans obtain an emotional relationship to a building. This is, of course, with the future in mind, coupled with a desire to be able to create a similar emotional anchor in future buildings. The idea is to uncover the factors that determine the life within buildings. We will also try to unfold and discuss the idea of “aesthetic quality”.

To do this, we make use of two concepts: Resonance and Aesthetics. They require clarification before we can move on. Resonance must be understood as it is used by the German sociologist Hartmut Rosa, and Aesthetics, in this context, must be understood as the doctrine of sensing, and the sensuous approach to the world.

After these reflections on the connection between the life, resonance, and aesthetics of buildings, this reflection finds that there are several things that determine the destiny of a building. Aesthetics are crucial, but economy, ownership, tectonics, robustness in relation to use and its ‘sculpturality’ are just as crucial. Our contention is that the deeper a relationship we have to a building, the more likely it is to survive. Our curiosity remains; How is that? At the same time, the experience regarding finances, time, and ownership from Nyholm indicates that forms of ownership, e.g., public engagement in the built environment should perhaps be strengthened politically to establish a more enduring building culture. Perhaps the political and planning processes are just as important as the processes conducted by architect and craftsman.

According to Hartmut Rosa, humans are created to resonate with the world, and at the same time – due to consciousness and language – to be able to distance himself from the world, and thereby partially master it. We therefore have a double desire, which at the same time is aimed at controlling the world and being in resonance with the world. For Rosa himself, his sociology is about people's relationship to the world. He distinguishes between resonant and mute world conditions, and his sociological analysis is about finding the causes and consequences of these different world conditions. Our goal must be to preserve the resonant buildings we already have, and make sure to continue to create new resonance through what we create. Only through this can we create a sensuous counterpart to an accelerating society.